

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

The Digital Leadership of School Administrators

สกวรัตน์ เมืองจันทร์ และ ดร.กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

“ยุคดิจิทัล” เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านวิทยาการของโลก ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ แม้กระทั่งการศึกษา ซึ่งการบริหารสถานศึกษาในยุคนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับโลกแห่งความรู้ที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายของเทคโนโลยีทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัลที่เป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงขององค์กร และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

"Digital Era" It is an era that has changed rapidly in the science of the world. That affects the way of life and culture, even education. In which the administration of educational institutions in this era, educational institution administrators need to adjust to keep up with changes, especially adapting to the world of knowledge that uses technology to manage learning. Promoting the use of technology in teaching and learning activities. Information technology development and communication for access to learning resources in all aspects. In today's school management, with the changing and challenging of technology, school administrators need to have leadership in the digital that is the key to organizational change and is an important factor affecting the success or failure of an educational institution. If school administrators have digital leadership It will have a competitive advantage that will lead to the achievement of sustainable goals. Able to manage schools effectively in accordance with the goals and directions of change as well.

Keywords: Digital Leadership, Administrators

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจสังคม การเมือง การศึกษา หรือการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ ทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทต่อการเอื้อประโยชน์ในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนรวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ รวมทั้งการจัดการศึกษา ทั้งการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่จะต้องใช้เทคโนโลยีและระบบออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้และการทำงาน มีการเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ระบบออนไลน์มากขึ้น บุคลากรกระตือรือร้นที่จะต้องเรียนรู้การใช้เครื่องมือออนไลน์เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยต่างให้ความสำคัญและตระหนักถึงศักยภาพของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมดที่มีในปัจจุบันและแนวโน้มใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ดาวรรุวรรณ ฤทธิการ, 2564) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้ต้องมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทในฐานะผู้นำขององค์กร การอำนวยความสะดวกเหลือและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บริบทขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำจำเป็นต้องมีภาวะความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัล (Digital Leadership) โดยภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลนั้นจะต้องรู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี การยอมรับเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน รู้จักพัฒนาเทคโนโลยี และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมได้อย่างหลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นจะต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเสียก่อน โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทั้งการเปลี่ยนแปลงในระดับต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทย รวมไปถึงการทำให้บุคลากรยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมนั้นจึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อน และมีความท้าทาย ผู้บริหารจะต้องให้การยอมรับ และนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้กับตนเองก่อนที่จะเผยแพร่หรือส่งเสริมให้คนในองค์กรใช้ในการบูรณาการในสถานศึกษาต่อไป (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานทุกคนปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด (ธีระ รุณเจริญ, 2553) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะภาวะผู้นำในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลปรับตัวให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อพัฒนาเยาวชนให้สามารถดำรงอยู่และรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559)

ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

นักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลไว้ ดังนี้

พัชรา วาณิชวสิน (2560) ให้ความหมายภาวะผู้นำว่าหมายถึง กระบวนการที่ผู้นำโน้มน้าวและใช้อิทธิพล (อำนาจ/บารมี) ต่อคน (ผู้ตาม/ผู้อื่น) ผ่านสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่นด้วยความไว้วางใจ และให้การสนับสนุนตามความเหมาะสมของบริบทที่เป็นอยู่ เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ (2563) ให้ความหมายของยุคดิจิทัลว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและนำเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจในยุคดิจิทัล ตั้งแต่การวางรากฐาน เป้าหมาย ไปจนถึงการดำเนินธุรกิจและส่งต่อคุณค่าให้แก่ผู้บริโภค ไม่เพียงแต่ภาคการปฏิบัติการที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง แต่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมที่องค์กรและบุคลากรทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้บริหารไปจนถึงพนักงานตำแหน่งล่างสุดจะต้องมีส่วนร่วมในการปรับตัวไปสู่ยุค 4.0 เพื่อเพิ่มศักยภาพให้องค์กรสามารถแข่งขันได้

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล จึงหมายถึง กระบวนการที่ผู้นำโน้มน้าวและใช้อิทธิพลโดยแนวความคิด และนำเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจยุคดิจิทัลด้วยความไว้วางใจ และให้การสนับสนุนองค์กร และบุคลากรทุกภาคส่วนให้สามารถปรับตัวไปสู่ยุค 4.0 และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ชยาภรณ์ จันทิ และหิรัญ ประสารการ. (2560) ให้ความหมาย ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ว่าเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มีภารกิจต่อนักเรียน (pupil engagement) เป็นความแน่วแน่มั่นคงต่อภารกิจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีวิสัยทัศน์ที่กำหนดให้มีการใช้เทคโนโลยีสำหรับการศึกษา มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ (effective professional development) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอโดยเน้นการสอน และการเรียนรู้รวมทั้งจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีในโอกาสต่างๆ นักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเท่าเทียมกัน

ศศิธรดา พงษ์ไทย. (2559) ให้ความหมายภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ว่าเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่ใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจในยุคพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce)

De Waal (2016) ได้นิยามความเป็นผู้นำดิจิทัลหรือ E- leadership ไว้ว่า ความสำเร็จของเป้าหมายที่พึ่งพาเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านทางผู้ช่วยมนุษย์และการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล หมายถึงพฤติกรรมของผู้นำที่มีการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารงาน มีการใช้เทคโนโลยีสำหรับการศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจยุคดิจิทัลด้วยความไว้วางใจ และให้การสนับสนุนองค์กร และบุคลากรทุกภาคส่วนให้สามารถปรับตัวไปสู่ยุค 4.0 และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

วันชัย ราขวงศ์ (2562) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ดังนี้

มีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงออกถึงความสามารถในการผลักดันให้ครูใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และการสอน ได้แก่

1. มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน
2. อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่นวัตกรรมในการเรียนรู้
3. จัดสิ่งแวดล้อมที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญโดยใช้เทคโนโลยีที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน
4. อำนวยความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาการคิด การตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

5. ดำเนินการให้ครูและบุคลากรมีโอกาสได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีคุณภาพโดยใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน

การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถประยุกต์เทคโนโลยีในการเพิ่มขยายขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของทีมงาน อันนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพ และสามารถสรุปตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่แสดงออกถึงใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ได้แก่

1. มีการใช้เทคโนโลยีเป็นกิจวัตรประจำวัน
2. ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนางาน
3. พัฒนาคำแนะนำทางวิชาชีพโดยใช้เทคโนโลยี และ
4. เป็นต้นแบบในการนำเทคโนโลยีมาใช้และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใน

การวัดผลและการประเมินผลการใช้เทคโนโลยี ในการวัดผลและการประเมินผล หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผลและการประเมินผลทั้งในแง่ของการเรียนการสอนหรือการประเมินการใช้เทคโนโลยี ได้แก่

1. มีการใช้เทคโนโลยีในการเก็บ รวบรวมข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์
2. ใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน
3. ใช้เทคโนโลยีในการวินิจฉัยและประเมินระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา
4. ประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีที่ใช้ในสถานศึกษาจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงและตรงกับความต้องการที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและจริยธรรม และสามารถสรุปตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การปฏิบัติตามกฎหมายเทคโนโลยี ได้แก่

1. ดำเนินการให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงเทคโนโลยีได้ตรงกับความต้องการ
2. ผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วยความรับผิดชอบ
3. ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัยในตนเอง
4. ออกข้อบังคับการใช้เทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อม
5. มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

จากการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ของ Elliott (2017), National Educational Technology Standards for Administrators: NETS-A, 2009) (STE, 2009 อ้างใน สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2558); ญัฐวุฒิ พงศ์สิริ (2560) และ ปกรณ์ ลีสกุล (2561) สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลที่สำคัญ ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ สามารถแลกเปลี่ยนถ่ายทอดวิสัยทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล และประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร การเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมายจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัล

2. การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว (Professional Practice) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักกว่าจะต้องเป็นผู้นำในการใช้งานดิจิทัลได้อย่าง คล่องแคล่ว เชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยี (Digital Native) สามารถจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้และนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมืออาชีพ ออกแบบสถานที่ทำงาน

เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่างๆ

3. ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ (Data Driven) ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างอิสระ (Free flow of information) โดยนำมาใช้ได้ อย่างไม่จำกัด ทำให้เกิดประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรตั้งแต่การทำงาน ประจำวัน การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้แหล่งข้อมูล สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร (Talent Management) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจขีดความสามารถของคนใน องค์กร จัดการและสร้างสมดุลของทักษะความสามารถของคนในองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถจัดการกับปัญหาในการทำงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ การเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นมืออาชีพในการทำงานตามแผนที่กำหนด การจ้าง บุคลากรที่มีความรู้ความคิดเชิงนวัตกรรม

5. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล (Digital Age Learning Culture) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กร จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กรได้อย่างทั่วถึง ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้โอกาสทดลองโครงการใหม่ๆ และมีความรวดเร็วในการตัดสินใจ

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจึงเป็นความรู้ ความสามารถและทักษะในการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารองค์กร ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนที่ต้องใช้เทคโนโลยี การสนับสนุนบุคลากรให้มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ผู้นำยุคดิจิทัลควรเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวัง และมีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร เพิ่มโอกาสในการแข่งขัน ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในองค์กรของตน

คุณลักษณะของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

ผู้อำนวยการสายงานพัฒนานานาชาติ หลักสูตรการเป็นผู้นำสถานศึกษาจาก Auckland University of Technology (AUT) จากประเทศนิวซีแลนด์ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีในยุคดิจิทัล ว่าควรเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความคิดเชิงกลยุทธ์แบบอนาคตและรู้จักพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในยุคปัจจุบัน พึ่งพาแบ่งปัน และกระจายความเป็นผู้นำ กล่าวที่จะทดลอง ไม่กลัวเทคโนโลยีใหม่ ๆ และไม่เพิกเฉยกับความคิดแบบเดิม (สยามรัฐออนไลน์, 2563) ดังนั้น ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อบุคคลในองค์กร จึงจะสามารถนำพา องค์กรสู่ความสำเร็จได้ โดยต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การที่จะเป็นผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้นต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะบทบาท หน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาที่เหมาะสม ผู้บริหารต้องปรับปรุงรูปแบบการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความเป็นผู้นำทางด้านดิจิทัล สนองต่อการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงของโลกได้

ลักษณะที่สำคัญของผู้นำเชิงเทคโนโลยี Coeghton (2011) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น จะต้องมึลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะเรียนรู้การจัดการและใช้เทคโนโลยี

2. ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมั่นใจว่าครูและบุคลากรเป็นบุคคลที่พร้อมจะเรียนรู้
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีวิสัยทัศน์ด้านบทบาทการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะวัดและประเมินบทบาทการเป็นนักวิชาการและการบริหารการใช้เทคโนโลยีโดยการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะของภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เป็นความสามารถของผู้บริหารในการเรียนรู้เข้าใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดวิสัยทัศน์ มีการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีโดยให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศของการทำงานร่วมกันให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ต่างๆ ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว มีความรู้เชิงทฤษฎี ปรับปรุงรูปแบบการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และมีความเป็นผู้นำทางด้านดิจิทัลเพื่อสนองต่อการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงของโลกได้

บทสรุป

ด้วยกระแสการในปัจจุบันที่มีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล ต้องยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัลซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง (จันทนา แสนสุข, 2559) โดยการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลให้ทันความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเปลี่ยนบทบาทให้กลายเป็นผู้นำยุคดิจิทัล มีการเปลี่ยนการบริหารที่แตกต่างไปจากเดิม การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารเพื่อผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรม และให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเข้าใจเชิงระบบโดยมีการกำหนดทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ที่ชัดเจนภายใต้โครงสร้างขององค์การที่ยืดหยุ่นที่พร้อมจะผลักดันและสนับสนุนทุกการเปลี่ยนแปลง (วัฒนชัย ศิริกาญจ, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้กว้างไกล มีการสื่อสารให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สนับสนุนและพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีให้กับบุคลากรเพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- รุ่งรัตน์ พลชัย. (2563). **ภาวะผู้นำกับการบริหารในยุคดิจิทัล**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร. วิทยาเขตอีสานปีที่ 1 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม 2563. หน้า 53 – 60.
- ไทยวินเนอร์. (2563). **ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลคืออะไร (Digital Leadership)**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://thaiwinner.com/digital-leadership/>. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2565.

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

- วันชัย ราชวงศ์. (2562). **ภาวะผู้นำสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Leadership in the Digital Age)**. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2562). หน้า 25-30.
- สุเมธ งามนก. (2563). **การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล (Academic Affairs Administration in Digital Era)**. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. หน้า 62, 64.
- ทินกร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. **วารสารครุศาสตร์สาร : Journal of Educational Studies**. หน้า 289-290.
- ชยาภรณ์ จันท และศิริณู ประสารการ. (2560). **การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา**
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูฮำหมัดรุสลัน ลือบาเกลูติง. (2565) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตราบัง กระบี่. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13. Center for Advanced Study of Technology Leadership in Education (CASTLE). (2009). **Principal Technology Leadership Assessment**.
- Sheninger, E. (2019). **Digital Leadership: Changing Paradigms for Changing Times** (2nd ed.). SAGE Publications Asia-Pacific Pte. Ltd.
- ณัฐธินิชา พรพุ่มชัยกิจ. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2564.
- วิลาวัลย์ วัชรวิทย์. (2564). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของ สถาบันการ อาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. บทความวิจัย วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ฉบับพิเศษ ครบรอบ 15 ปี มหาวิทยาลัย ราชพฤกษ์. หน้า 74
- เอกชัย เชื้อวงศ์. (2564). **องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4**. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับ บัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 22 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หน้า 887